

SAĞLIK BAKANLIĞI BÜNYESİNDE KURULAN MESLEKİ SORUMLULUK KURULU'NUN GÖREVLERİ VE HUKUKİ YAPISI

(Araştırma Makalesi)

DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.1419443>

Av. Mehmet BEN*

Öz

27 Mayıs 2022 tarihli 31848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesi ile Mesleki Sorumluluk Kurulu, Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur. Kurul'un mevzuat gereği iki önemli görevi bulunmaktadır. İlk görev sağlık personellerinin soruşturma iznine dairdir. Buna göre Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinde yer alan soruşturma usulüne tabi olan sağlık personeli hariç olmak üzere, kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ile vakıf üniversitelerinde görevli sağlık personelinin sağlık mesleğinin icrası kapsamında bulunan tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle yapılan soruşturmalarda soruşturma izni verme yetkisi Kurul'a aittir. İkinci görev ise idarenin sağlık hizmetlerindeki sorumluluğu nedeniyle idare mahkemesi kararı sonucunda ödediği tazminat miktarını, olayda ilgisi bulunan sağlık personeline rücu etmesine dairdir. İdarenin ödediği tazminatın söz konusu personele rücu edilip edilmeyeceğine veya edilecekse ne kadarlık kısmının rücu edileceğine Kurul karar vermektedir. Ancak bunun için ilgili personel hakkında aynı olayla ilgili görevi kötüye kullanma suçundan kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararı bulunmalıdır. Böyle bir karar bulunmuyorsa Kurul'un rücuya dair bir inceleme yapması mümkün değildir. Çalışmada, hayatımıza nispeten yeni girmiş Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun görevleri ve yapısı ayrıntılı şekilde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler

Mesleki Sorumluluk Kurulu, Rücu, Soruşturma izni, Sağlık personeli, Sağlık Bakanlığı

* Sağlık Bakanlığı, Avukat, Ankara (mehmedben@gmail.com) ORCID: 0000-0002-4918-2146 (Gönderim Tarihi: 14.01.2024-Kabul Tarihi: 18.03.2024) Yazar, eserinin Dergimize ait bilimsel etik ilkelere uygun olduğunu taahhüt eder.

DUTIES AND LEGAL STRUCTURE OF THE PROFESSIONAL LIABILITY BOARD UNDER THE MINISTRY OF HEALTH

(Research Article)

Abstract

Professional Liability Board was established within the Ministry of Health with the 14th article of the Law No. 7406 on Amendments to the Turkish Penal Code and Certain Laws, published in the Official Gazette No. 31848 dated May 27, 2022. The Board has two important duty in accordance with the legislation. The first duty is regarding the investigation permission of medical personnel. The Board has the authority to grant investigation permission in investigations carried out by healthcare personnel working in public or private healthcare institutions and organizations and foundation universities due to medical procedures and practices within the scope of the practice of the healthcare profession. Health personnel who are subject to the investigation procedure in Article 53 of the Higher Education Law are excluded. The second duty is about the administration's recourse to the healthcare personnel involved in the incident for the amount of compensation paid as a result of the administrative court decision due to its responsibility in healthcare services. The Board decides whether the compensation paid by the administration will be recoured to the personnel in question or, if so, how much of it will be recoured. However, for this to happen, there must be a final criminal court decision against the relevant personnel for the crime of abuse of power regarding the same incident. If there is no such decision, it is not possible for the Board to review the recourse. In the study, the duties and structure of the Professional Responsibility Board, which has entered our lives relatively recently, will be examined in detail.

Keywords

Professional Liability Board, Recourse, Investigation permission, Health personnel, Ministry of Health

GİRİŞ

Sağlık hizmetleri konusunun insan hayatı oluşu nedeniyle oldukça kritik bir hizmet olarak karşımıza çıkmaktadır. Son zamanlarda sağlık hizmet sunumu nedeniyle artan davalar sağlık personelinin hizmet sunma kalitesini etkilemekte ve bunun sonucunda da defansif müdahaleler artmaktadır. Bu kapsamda hem sağlık hizmetinin sunumunu belirli standartlarda devam ettirmek hem de sağlık personeline davalardan korunma sağlanması açısından bazı önlemler alınmaktadır. Bizce bu önlemlerden biri kuşkusuz Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulan Mesleki Sorumluluk Kurulu'dur.

Mesleki Sorumluluk Kurulu, 27 Mayıs 2022 tarihli 31848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur. Kurul'un hem sağlık hizmetleri kapsamındaki işlem ve eylemlerden dolayı sağlık personeli hakkında başlanması istenen ceza soruşturmalarına izin verme hem de idarenin ödediği tazminatı zararı doğuran kusurlu personele rücu etmeye dair önemli görevleri bulunmaktadır. Bu kapsamda hem soruşturma izni hem rücu işlemleri daha objektif ve bir nebze de sağlık personelini koruyucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmada Kurul'un yapısı ve görevleri hakkında incelemelerde bulunulacaktır. Bu incelemeler sırasında, soruşturma izni ve rücu işlemlerinde Kurul öncesi ve sonrasındaki farklara değinilecektir. Aynı zamanda Kurul'un hukuki dayanağı olan mevzuat da incelenecek olup ideal hukuka erişmek adına eleştirilere yer verilecektir.

I. MESLEKİ SORUMLULUK KURULU'NUN HUKUKİ DAYANAĞI

7406 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 27 Mayıs 2022 tarihli 31848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir¹. İlgili Kanun'un 14. maddesi ile 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanun'a 18. Ek Madde eklenmiştir. Belirtilen Kanun maddeleri dayanağında Sağlık Bakanlığı bünyesinde Mesleki Sorumluluk Kurulu oluşturulmuştur.

3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 508. maddesine dayanılarak, Sağlık Bakanlığı tarafından "Sağlık Meslek Mensuplarının Tıbbî İşlem ve Uygulamaları Nedeniyle Soruşturulmasına ve İdarece Öde-

¹ 31848 sayılı 27 Mayıs 2022 tarihli R.G.

nen Tazminatın Rücu Edilmesine Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” çıkarılmıştır. Yönetmeliğin 1. maddesinde belirtildiği üzere Yönetmelik, Mesleki Sorumluluk Kurulu’nun çalışmasına dair usul ve esasları düzenlemek amacını barındırmaktadır. Bu çerçevede Mesleki Sorumluluk Kurulu’nun hem kanun hem yönetmelik olmak üzere hukuki dayanakları bulunduğundan bahsetmek mümkündür.

II. MESLEKİ SORUMLULUK KURULU’NUN TEŞKİLAT YAPISI

Mesleki Sorumluluk Kurulu, Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Ek Madde 18’e göre ve Yönetmeliğin 5. maddesine göre yedi adet üyeden oluşmaktadır. Kurul’un başkanı Sağlık Bakanı tarafından belirlenen Bakan yardımcısıdır. Sağlık Bakanlığı teşkilatında yer alan Yönetim Hizmetleri Genel Müdürü veya yardımcısı, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürü veya yardımcısı, Kamu Hastaneleri Genel Müdürü veya yardımcısı ve Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü veya yardımcısı Kurula üyedir. Bunların dışında ise yine Sağlık Bakanı tarafından belirlenen profesör hekim veya doçent hekim ünvanlı iki üye daha bulunmaktadır. Hekim iki üyeden biri dahili branşlardan diğeri ise cerrahi branşlardan olmak zorundadır. Hekim üyelerin görev süresi iki yıl olarak belirlenmiş olup süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Diğer üyelere dair ise bir görev süresi düzenlenmemiştir. Kurul’un iş yoğunluğuna ve gelen işlerin niteliğine göre Sağlık Bakanı’nın, başka bir Bakan yardımcısının başkanlığında yeni kurullar kurabilmesi mümkündür.

Mesleki Sorumluluk Kurulu’nun, Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulması ve üyelerinin çoğunluğunun Bakanlıkta görev yapan genel müdürlerden veya yardımcılardan oluşması eleştiriye açık bir durumdur. Her ne kadar gerek soruşturma izni açısından gerekse rücu işlemleri açısından, sağlık hizmetlerinin yapısı gereği işin özüne ve doğasına hâkim kişiler bu kararları alacağı için böyle bir Kurul’un oluşturulmasının isabetli olduğunu düşünsek de, Kurul’un özerk bir yapıda olması gerektiğini ve üyelerinin bu alanlarda uzman hukukçulardan ve hekimlerinden oluşması gerektiğini savunmaktayız. Nitekim, zaten Sağlık Bakanlığı’na bağlı bir hastanede zarar gören bir kişinin, ilgililer hakkındaki soruşturma talebinin yine Bakanlık bünyesindeki bir Kurul tarafından değerlendirilmesi, Kurul üyeleri ne kadar bağımsız ve objektif olsa da, zarar görenler bakımından birtakım önyargılar barındıracağı şüphesizdir.

III. MESLEKİ SORUMLULUK KURULU'NUN ÇALIŞMA USULÜ

Mesleki Sorumluluk Kurulu, Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Ek Madde 18'e göre ve Yönetmeliğin 5. maddesine göre ayda en az bir kez toplanmaktadır. Toplantı en az dört üyenin katılımı ile başlar ve kararlar üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Toplantılarda çekimser oy kullanılmaz. Görüşülen veya görüşülmesi muhtemel konular hakkında toplantılar dışında görüş bildirilmesi toplantı ve oylama gizliliği açısından yasaklanmıştır.

Mesleki Sorumluluk Kurulu toplantılarında gündem Başkan tarafından hak düşürücü süreler ve zamanasını süreleri göz önünde bulundurularak belirlenir. Gündem maddelerini değiştirmek veya benzer konuları bir arada görüşmek yetkisi Başkana aittir. Toplantı sonunda verilen kararlar ve gerekçeleri ile varsa karşı oylar ve gerekçeleri yazılı hale getirilip imza altına alınır.

Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun sekreteryası hizmetleri Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür. Kurul ihtiyacı olması halinde en az üç kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurulabilir. İhtisas komisyon üyeleri Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından konunun uzmanı adaylar arasından teklif edilir ve Başkan tarafından seçilir.

IV. MESLEKİ SORUMLULUK KURULU'NUN GÖREVLERİ

Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun ilgili mevzuat gereği iki temel görevinden bahsetmek mümkündür. Bunlardan ilki sağlık mesleği mensuplarının tıbbi işlem ve uygulamaları nedeniyle ceza soruşturmalarına dair izin verilmesi görevidir. İkinci ise tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idari yargılama sonucunda idarenin ödediği tazminat miktarının ilgili sağlık personeline rücu edilmesi kararıdır.

A. Ceza Soruşturması İzni Görevleri

Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Ek Madde 18'e göre ve Yönetmeliğin 6. maddesine göre Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun, Yükseköğretim Kanununun 53. maddesine yer alan soruşturma usulüne tabi olan sağlık personeli hariç olmak üzere, sağlık meslek mensuplarının tıbbi işlem ve uygulamaları hakkında soruşturma izni verme veya vermeme görevi bulunmaktadır. Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun görev yapısının daha iyi anlaşılması açısından öncelikle Kurul kurulmadan önceki dönemde soruşturma izni usulünün açıklanması daha isabetli olacaktır.

1. Mesleki Sorumluluk Kurulu Öncesi Ceza Soruşturması İzni

Sağlık personelinin tıbbi işlem ve uygulamaları hakkında soruşturma usulleri sağlık personelinin hangi kurumda görev yaptığına göre değişmekteydi.

a. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevli Sağlık Personeline Dair Ceza Soruşturması İzni

Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli sağlık personeli uygulamada devlet hastaneleri, şehir hastaneleri, aile hekimlikleri, dispanser veya sağlık evleri gibi kurumlarda görev yapmaktadır². Bu personelin tıbbi işlem ve uygulamaları nedeniyle gerçekleştirilen ceza soruşturmaları açısından 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uygulanmaktaydı³. Bu kurumların il veya ilçe merkezinde oluşuna göre soruşturma izni vermeye yetkili makam da değişmekteydi. İllerde görev yapan bir sağlık personeli açısından ceza soruşturma izni Vali tarafından, ilçelerde görev yapan bir sağlık personeli açısından ceza soruşturma izni Kaymakam tarafından verilmekteydi. Soruşturma izni verilip verilmemesi kararı için, soruşturma izni vermeye yetkili makamlar tarafından ön inceleme yapılmaktaydı⁴. Uygulamada genellikle ön inceleme görevleri illerde il sağlık müdürlükleri ve ilçelerde ilçe sağlık müdürlükleri aracılığıyla yapılmaktaydı. Ön inceleme/muhakkik olarak dosyaya atanan kişinin kurumlardan belge istemek ve tanık dinlemek de dâhil olmak üzere birçok yetkileri bulunmaktaydı⁵. Muhakkik, incelemesinin ardından rapor düzenlemekte ve karar merciiine sunmaktaydı. 4483 sayılı Kanun'un 9. maddesine göre, soruşturma izni verilmesi kararı durumunda sağlık personelinin, soruşturma izni verilmemesi kararı durumunda ise şikayetçinin kararın tebliğinden itibaren on gün itiraz süreleri bulunmaktaydı⁶.

² **Kaygusuz**, Serap: “7406 Sayılı Kanun’un Sağlık Çalışanları Bakımından Getirdiği Yeni Düzenlemeler”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 14, S. 53, Ankara 2023, s. 250.

³ Bahsedilen Kanun halen yürürlükte olup sağlık personeli açısından yalnızca tıbbi işlem ve tıbbi uygulamalar nedeniyle talep edilen ceza soruşturmaları bakımından uygulanmamaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli sağlık personelinin, örneğin rüşvet gibi, tıbbi işlem ve tıbbi uygulama ile ilgisi olmayan ceza soruşturmalarında halen uygulanmaktadır.

⁴ **Artukoğlu**, Yiğit: İnceleme ve Soruşturma Rehberi: Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri İçin, Gazi Kitabevi, Ankara 2018, s. 45.

⁵ **Çağlayan**, Ramazan: “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanununun Hakkında Bir Değerlendirme”, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1-2, C. 7, Erzincan 2003, s. 120.

⁶ 4483 sayılı Kanun'un 9. maddesi; “İtiraza, 3 üncü maddenin (e), (f), g (Cumhurbaşkanıca verilen izin hariç) ve (h) bentlerinde sayılanlar için Danıştay İkinci Dairesi, diğer-

b. Üniversite Hastanelerinde Görev Yapan Sağlık Personeline Dair Ceza Soruşturması İzni

Üniversite hastanelerinde görevli sağlık personeline ilişkin ceza soruşturması izni 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu kapsamında yürütülmektedir. Bu durum Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun öncesinde ve sonrasında değişmemiştir. Nitekim Kanun'un Ek Madde 18'ine ve Yönetmeliğin 1. maddesine göre Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinde yer alan soruşturma usulüne tabi olanlar Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun soruşturma iznine dair görevlerinin dışında tutulmuştur.

Devlet üniversitesi hastaneleri dışında görev yapan tüm sağlık personelinin ceza soruşturması yönünden statüleri değişirken Devlet üniversitesi hastanelerinde görev yapan sağlık personelinin ceza soruşturması bakımından statüsünün aynı kalmasının nedeni ne olabilir? Bizce bu durumun iki nedeni bulunmaktadır. İlk olarak, üniversitelerin idari ve mali özerkliğinin gözetildiğini düşünmekteyiz. Nitekim, özerklik kavramının önemini vurgulayan bir Anayasa Mahkemesi kararında da belirtildiği üzere; “Özerklik, kişi ve kuruluşların kanunla belirlenen sınırlar içinde kalmak şartıyla kendi faaliyetlerine ilişkin kararları alma ve uygulama konusunda gerekli yetkiyle donatılması anlamına gelmektedir. Bu, aynı zamanda kurumların dış etkilere karşı korunmasını ifade eder. Kamu kuruluşlarına özerklik tanınmasının nedeni faaliyetlerini hizmetin gereklerine ve kamu yararına uygun bir şekilde sürdürmelerini güvence altına almaktır⁷.” Dolayısıyla, üniversitelerin özerkliği dikkate alınarak kamu yararı amacıyla Devlet üniversite hastanelerinde görevli sağlık personeline yönelik ceza soruşturma izninde bir değişikliğe gidilmemiş olması muhtemeldir. Bu durumun ikinci nedeninin ise ceza soruşturma izni veren makamdan kaynaklandığını düşünmekteyiz. Çünkü, Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinde ceza soruşturma izni kararını bu amaçla oluşturulan kurulların vereceği belirtilmiştir⁸. Başka bir

leri için yetkili merciin yargı çevresinde bulunduğu bölge idare mahkemesi bakar. İtirazlar, öncelikle incelenir ve en geç üç ay içinde karara bağlanır. Verilen kararlar kesindir.” AYM., E. 2019/121, K. 2020/35, T. 25.06.2020, R.G., T. 19.08.2020-31218

⁷

⁸

Yükseköğretim Kanunu 53. madde, İlk soruşturma: Yükseköğretim Kurulu Başkanı için, kendisinin katılmadığı, Milli Eğitim Bakanının başkanlığındaki bir toplantıda, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek en az üç kişilik bir kurulca, diğerleri için, Yükseköğretim Kurulu Başkanınca veya diğer disiplin amirlerince doğrudan veya görevlendirecekleri uygun sayıda soruşturmacı tarafından yapılır. Öğretim elemanlarından soruşturmacı tayin edilmesi halinde, bunların, hakkında soruşturma yapılacak öğretim elemanının akademik unvanına veya daha üst akademik unvana sahip olmaları şarttır. (2) Son soruşturmanın açılıp açılmamasına; a) Yükseköğretim Kurulu Başkan ve üyeleri ile Yükseköğretim Denetleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştayın 2. Dairesi, b) Devlet ve vakıf yükseköğretim kurumu rektörleri, rektör yardımcıları ile üst kuruluş

ifadeyle soruşturma izni kararı, 4483 sayılı Kanun'da olduğu gibi tek kişinin (amirin) kararına bırakılmamış, bir kurul tarafından karar verilmesi düzenlenmiştir. Bizce bu sebeplerden dolayı ceza soruşturması yönünden üniversite hastanelerinde görev yapan sağlık personeli Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun görev alanına dahil edilmemiştir.

c. Özel Sağlık Kuruluşlarında Görev Yapan Sağlık Personeline Dair Soruşturma İzni

Özel sağlık kuruluşlarında görevli sağlık personeli özel hastane, özel poliklinik, vakıf üniversitesi hastaneleri, sağlık kabinleri veya özel muayenehane gibi idareye ait sağlık kurumlarının dışındaki yerlerde görev yapan sağlık personeli kapsamaktadır. Bu kişiler hakkında Mesleki Sorumluluk Kurulu öncesinde ceza soruşturmaları yönünden bir istisna bulunmamaktaydı. Başka bir ifadeyle, bu kişilerin tıbbi işlem veya müdahaleleri sonucunda neden oldukları durumlardan dolayı ceza soruşturması açılması bir makamın iznine tâbi değildi. Bu kapsamda bu kişiler hakkında tıbbi işlem veya uygulama nedeniyle bir şikâyet olduğu takdirde doğrudan Cumhuriyet başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulmakta ve savcılıklar tarafından genel hükümlere göre soruşturma işlemleri sonuçlanmaktaydı.

Belirtilen düzenlemeler neticesinde ceza soruşturmaları açısından, özel sağlık kuruluşlarında görev yapan sağlık personeli de Anayasa'nın 128. maddesinde ve 657 sayılı DMK'nın 25. maddesinde düzenlenen ayrıcalıklara sahip olmuşlardır. Böylece haklarındaki suç isnat ve iftiralara karşı korunma hakkı kapsamında görevlerini daha güvenceli şekilde yerine getirmeleri sağlanmıştır.

2. Mesleki Sorumluluk Kurulu Sonrası Ceza Soruşturması İzni Verilmesi Usulü

a. Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Görevli Sağlık Personeline Dair Ceza Soruşturması İzni

Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli sağlık personelinin, tıbbi işlemi veya uygulaması nedeniyle ceza soruşturması muhatabı olması durumunda

genel sekreterleri hakkında, Yükseköğretim Kurulu üyelerinden teşkil edilecek üç kişilik kurul, (1) c) Üniversite, fakülte, enstitü ve yüksekokul yönetim kurulu üyeleri, fakülte dekanları ve dekan yardımcıları, enstitü ve yüksekokul müdürleri ve yardımcılarını ile üniversite genel sekreterleri hakkında, rektörün başkanlığında rektörce görevlendirilen rektör yardımcılarında oluşacak üç kişilik kurul, d) Öğretim elemanları, fakülte, enstitü ve yüksekokul sekreterleri hakkında üniversite yönetim kurulu üyeleri arasından oluşturulacak üç kişilik kurul, e) 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında, mahal itibariyle yetkili il idare kurulu, karar verir.

ceza soruşturma izni artık Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından verilmektedir. Bizce bu değişimin en önemli sebebi, daha önce bir kişiye (amire) bırakılan soruşturma izni yetkisinin artık bu işin uzmanı kişilerden oluşan Kurula devredilmesidir. Nitekim soruşturma açılma izninin kurullara değil de amirlere verilmesi durumu eleştiriye açık bir durum olarak görülmektedir⁹. Dolayısıyla bu değişikliğin isabetli bir değişiklik olduğundan bahsetmek mümkündür.

Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli sağlık personelinin tam olarak kim olduğu ve hangi durumlardaki müdahalelerinin Kurul'un görev alanında olduğu konusu bazı tereddütler barındırmaktadır. Öncelikli olarak sağlık personeli kavramının kimleri kapsadığını belirlemek gerekirse;

- Sağlık Hizmetleri Kanunu Ek Madde 18'de kişi konusunda şu ifadelere yer verilmiştir; “kamu veya özel sağlık kurum ve kuruluşları ve vakıf üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensupları” olduğu belirtilmiştir.
- Yönetmelikte ise kişi konusuna ilk etapta; “sağlık meslek mensupları” şeklinde yer verilmiştir. Ardından Yönetmeliğin 4. maddesinde sağlık meslek mensupları tanımlanmış ve bu kişiler açısından Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelikte sayılan diğer sağlık meslek mensuplarına atıfta bulunulmuştur¹⁰.

Hukuki dayanaklar bir arada değerlendirildiğinde Kurul'un soruşturma izni verebilmesi ancak ilgili Yönetmelikte sayılan kişiler yönünden gündeme gelebilecektir. Bunların dışında kalan, örneğin hastane güvenlik görevlisi veya hastane aşçısı gibi kimseler sağlık meslek mensubu kişiler olarak sayılmadığı için soruşturmaları genel usullere dayalı olacaktır.

⁹ Çağlayan, s. 128.

¹⁰ 29007 sayılı 22 Mayıs 2014 tarihli R.G. “İlgili Yönetmeliğe göre sağlık meslek mensupları şunlardır; hekim, diş hekimi, eczacı, hemşire, ebe, klinik psikolog, fizyoterapist, fizyoterapi teknikeri, odyolog, odyometri teknikeri, diyetisyen, dil ve konuşma terapisti, podolog, sağlık fizikçisi, radyoterapi teknikeri, anestezi teknisyeni, anestezi teknisyeni, tıbbi laboratuvar teknisyeni, tıbbi laboratuvar teknikeri, patoloji teknikeri, tıbbi görüntüleme teknisyeni, tıbbi görüntüleme teknikeri, ağız ve diş sağlığı teknikeri, diş protez teknikeri, tıbbi protez ve ortez teknisyeni, tıbbi protez ve ortez teknikeri, ameliyathane teknikeri, adli tıp teknikeri, diyaliz teknikeri, perfüzyonist, eczane teknikeri, ergoterapist, ergoterapi teknikeri, elektronörofizyoloji teknikeri, mamografi teknikeri, optisyen, acil tıp teknisyeni, acil tıp teknikeri, hemşire yardımcısı, ebe yardımcısı, sağlık bakım teknisyeni. Bunların dışında diğer sağlık personelleri ise; psikolog, sosyal hizmet uzmanı, biyolog, çocuk gelişimcisi, tıbbi teknolog, sağlık idarecisi, çevre sağlığı teknisyeni, tıbbi sekreter ve biyomedikal cihaz teknikeridir.

Sağlık meslek mensubu kişiler hangi hareketlerinden dolayı soruşturma konusu edilirse Kurul'un görev alanındadır? Bu sorunun cevabı hem Kanun'da hem Yönetmelikte şu şekildedir: "sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar". Dolayısıyla, örneğin bir hekimin hastanın cüzdanını çalması durumunda soruşturma izni için Kurul kararı aranmayacak ve genel usullere göre soruşturma işlemleri devam edecektir.

b. Üniversite Hastanelerinde Görev Yapan Sağlık Personeline Dair Soruşturma İzni

Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun oluşturulmuş olması Devlet üniversitesi hastanelerinde görevli sağlık personeli için ceza soruşturmalarının usulü açısından bir fark oluşturmamıştır. Bu kişiler halen Yükseköğretim Kanunu'nun 53. maddesinde belirtilen kurallar çerçevesinde soruşturma iznine tâbidir. Belirtmek gerekir ki, burada bahsedilen üniversite hastaneleri, devlet üniversitelerinin hastaneleri olup vakıf üniversitelerinin hastanelerinde görevli sağlık personeli bakımından soruşturma izni meselesi aşağıda yer alan özel sağlık kuruluşlarında görevlilere dair soruşturma izni başlığı kapsamında incelenecektir.

c. Özel Sağlık Kuruluşlarında Görev Yapan Sağlık Personeline Dair Soruşturma İzni

Özel sağlık kuruluşlarında görevli sağlık personelinin hangi kurum ve kuruluşlarda görev yaptığından bahsetmiştik. Bu personeller yönünden ceza soruşturması için izin usulü, Mesleki Sorumluluk Kurulu ile tamamen yeni olarak hayatımıza girmiş bir usuldür. Nitekim kamu kurum ve kuruluşlarında görevli sağlık personeli yönünden kaymakam veya valilerde olan soruşturma yetkisi Kurula devredilmiş, başka bir anlatımla izin veren makam değişmiş, Yükseköğretim Kanunu'na tâbi olan kişiler için soruşturma izni açısından durum değişmemiş, özel sağlık personeli yönünden ise tamamen yeni bir hukuki durum getirilmiştir. İnsan hayatını konu edinen sağlık hizmetlerinin sadece kamu kurum ve kuruluşlarında sunulmadığı düşünüldüğünde, özel kurum ve kuruluşlarda görev yapan sağlık personelinin de daha rahat bir ortamda tıbbi müdahalelerde bulunması bakımından ve ceza soruşturmaları açısından bir nebze daha korunaklı yapıya bürünmeleri açısından isabetli bir düzenleme olduğu söylenebilir¹¹. Fakat, Devlet ve vakıf üniversitesi hastanesinde görevli sağlık personeline ceza soruşturma izni yetkisinin Sağlık Bakanlığı'na bağlı Mesleki Sorumluluk Kurulu'nda olması yerine Yüksek-

¹¹ Aynı yönde bkz. **Kaygusuz**, s. 282.

öğretim Kurulu'na bağlı olarak kurulacak bir sorumluluk kurulunda olmasının veya Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun özerk bir yapıya kavuşturulmasının daha isabetli olacağı düşüncesindeyiz.

Özel kurumlarda görevli sağlık personeli ile kamu kurum ve kuruluşlarında görevli sağlık personelinin aynı soruşturma usulüne tâbi tutulmasının bir eşitsizlik yaratıp yaratmadığı tartışılabilir. Ancak Sağlık Hizmetleri Kanunu Ek Madde 12'ye göre özel sektörde veya kamu sektöründe görev yaptığı fark etmeksizin sağlık personeline işlenen bazı suçlardan dolayı verilecek cezaların artırımı olarak verileceği yönündeki düzenleme hakkında Anayasa Mahkemesi'ne yapılan başvuruda Mahkeme, sağlık personelinin özel veya kamuda yaptıkları işlerin karşılaştırma yapılmaya müsait olacak şekilde benzer olduğuna, eşitlik ilkesi gereğince bu durumdakiler arasından bir kısmı lehine getirilen farklı düzenlemenin ayrıcalık tanınması niteliğinde olmaması için nesnel ve makul temele dayanması ve ölçülü olması gerektiğine, itiraz konusu düzenlemenin eşitlik ilkesini ihlal etmediğine karar vermiştir¹². Dolayısıyla ceza soruşturması yönünden tüm sağlık personelinin aynı izin usulüne tâbi tutulması da eşitlik ilkesine aykırı bir durum olmayıp sağlık hizmetinin hassasiyeti ve önemi gereği düzenlemenin isabetli olduğunu bir kez daha belirtmek gerekmektedir.

3. Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun Soruşturma İzni Kararının Etkileri

Mesleki Sorumluluk Kurulu soruşturma için gerekli ön incelemeleri Yönetmeliğin 7. maddesine göre bizzat veya ön inceleme yapılan kişinin üstü konumundaki memur aracılığıyla yaptırabilir. Ayrıca özel sağlık kuruluşları veya vakıf üniversitesinde görevli sağlık personeli açısından ön inceleme, il sağlık müdürlüklerinde görevli daire başkanları veya daire başkan yardımcıları aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Kurul, yapılan ön inceleme sonucunda, ön inceleme raporunu karar verme açısından yeterli bulursa soruşturma açılması veya açılmaması yönünde gerekçeli bir karar verir. Kurul ön inceleme raporunu yetersiz bulursa, bizzat ön inceleme yapabileceği gibi aynı ön incelemeciden veya başka bir ön incelemeciden rapor isteyebilir.

Yönetmeliğin 9. maddesine göre Kurul, suçu öğrendiği tarihten itibaren ön inceleme süresi de dahil olmak üzere altmış gün içerisinde karar vermek zorundadır. Bu süre zorunlu hâllerde altmış gün daha uzatılabilir. Son günün resmî tatile gelmesi durumunda süre, ilk iş gününün mesai saati bitimine ka-

¹² AYM, T. 16.12.2021, E. 2021/122, K. 2021/92, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 29.12.2023)

dar uzamaktadır. Bu sürelerin tamamının tüketilmesi durumunda ne olacağı konusunda mevzuatta bir düzenleme yer almamaktadır. Dolayısıyla bizce bu sürelerin tamamının tükenmesi durumunda doğrudan soruşturma izni verilmesi, belirsiz veya karışık bir durum doğma ihtimalini önlemek için, daha isabetli olacaktır.

Yönetmeliğin 10. maddesine göre, Kurul soruşturma iznine dair kararını ilgili sağlık personeline, şikâyet edene, müdürlüğe ve Cumhuriyet başsavcılığına bildirir. Soruşturma izni verildiği takdirde sağlık personeli, soruşturma izni verilmediği takdirde ise Cumhuriyet başsavcılığı veya şikâyetçi kararın tebliğinden itibaren on gün içerisinde Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edebilirler. Bölge İdare Mahkemesi, soruşturma izninin reddine dair kararı kaldırabileceği gibi soruşturma izninin reddine yönelik itirazı reddedebilir. Fakat, itirazı değerlendirme görevinin Ankara Bölge İdare Mahkemesine verilmiş olması tartışmaya açık bir durum olup konusu tamamen ceza hukuku olan bir soruşturma iznine dair kararın, Bölge İdare Mahkemesi tarafından değerlendirilmesi isabetli olmamıştır. Elbette idareye ait bir kurulun verdiği kararı Bölge Adliye Mahkemesinin incelenmesi de düşünülemezdi. Bu kapsamda sağlık ihtisas mahkemelerinin kurulması ve bu durumlarda itiraz mercii olması daha isabetli olacaktır¹³.

Belirtilmelidir ki, Cumhuriyet başsavcılığına verilen itiraz hakkı oldukça değerli olup Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun yalnızca sağlık personeline koruyucu kararlar alma ön yargısını kırdığını ve objektif kararlara yer verilmesi yönünde bir itiraz hakkı olduğundan bahsetmek mümkündür¹⁴.

B. Rücu Görevleri

Mesleki Sorumluluk Kurulu'na tanınan diğer önemli yetki rücu işlemlerine dair görevlerdir. Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Ek Madde 18'e göre ve Yönetmeliğin 12. maddesine göre Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun, tıbbi işlem veya uygulama hatası nedeniyle idarece ödenen tazminatın ilgili personele rücu edilmesi konusunda görevleri bulunmaktadır. Bunları incele-

¹³ Mukayeseli hukukta bazı gelişmiş ülkelerde sağlık hizmetlerinin hukuksal boyutu ile ilgili sorunlar hakkında Sağlık Kamu Denetçiliği kurumları tarafından tavsiye kararları verilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Avşar, Zakir/Avcı, Kadriye**: "Sağlık Ombudsmanı", Ombudsman Akademik Dergisi, S. 6, Ankara 2017, s. 149 vd.

¹⁴ Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun bürokratik ve merkezi yapı içinde bulunması nedeniyle, vereceği kararların tarafsızlığı ve bağımsızlığı konusunda şüpheler de bulunmaktadır. Bkz. **Ersöy, L. Verda**: "Tıbbi Malpraktiste Sorumluluk: 7406 Sayılı Yasa Malpraktis Açısından Neler Getirdi?", Türkiye Biyoetik Dergisi, S. 4, C. 8, Adana 2022, s. 169.

meden önce rücu kavramına ve Mesleki Sorumluluk Kurulu öncesi uygulamalara değinmek yerinde olacaktır.

1. Genel Olarak Rücu Kavramı

Rücu hakkı, başkasına ait borcu ifa eden kişinin, ifa ettiği borcu başkasından isteyebilmesi şeklinde veya birden fazla borçlunun mevcut olduğu durumda kendi payından fazlasını ifade bulunan borçlunun fazlaya dair kısmı diğer borçlulardan talep edebileceği bağımsız bir alacak hakkı olarak tanımlanabilir¹⁵. İdare hukuku alanında rücu uygulaması ise, idarenin sorumluluğunu doğuran fiil veya kusurda, kamu görevlisinin tamamen veya kısmen iştiraki ve ilgisi bulunması durumunda idarenin ödemek zorunda kaldığı tazminatı kamu görevlisinin kusuru oranında kamu görevlisinden talep edebilmesidir¹⁶.

İdare ve kamu görevlisine rücu ilişkisinin temel dayanağı Anayasa ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'dur. Anayasa'nın 129. maddesine göre; "Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davaları, kendilerine rücu edilmek kaydıyla ve kanunun gösterdiği şekil ve şartlara uygun olarak, ancak idare aleyhine açılabilir." 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 13. maddesi ise; "Kişiler kamu hukukuna tabi görevlerle ilgili olarak uğradıkları zararlardan dolayı bu görevleri yerine getiren personel aleyhine değil, ilgili kurum aleyhine dava açarlar... ..Kurumun, genel hükümlere göre sorumlu personele rücu hakkı saklıdır." şeklindedir.

Belirtilen Anayasal ve yasal dayanaklar çerçevesinde, idareye ait bir kamu kurumunda görev yapan kamu personeline görevinden kaynaklanan bir eyleminden dolayı doğrudan personel aleyhine dava açılmayacaktır. Bu durumun bazı sonuçları vardır¹⁷. İlk olarak, zarar gören kişi bakımından tazmin teminatı güvencesi sağlanmaktadır¹⁸. Başka bir deyişle, idarenin sun-

¹⁵ **Aşık Zerdali**, Sebanur: Mütessesil Sorumlulukta Zarar Verenlerin Birbirine Karşı Rücu İlişkisi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, s. 50.

¹⁶ **Onar**, Sıddık Sami: İdare Hukukunun Umumi Esasları C. III, 3. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1966, s. 1757; **Çınarlı**, Serkan/**Göncü Döner**, Munise Seray/**Azak**, Kerim: Kamu Görevlilerine Rücu Davaları, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 26.

¹⁷ **Badur**, Emel/**Us Doğan**, Eser: "Hekimin Rücu Tazminat Sorumluluğu Hakkında Güncel Gelişme ve Değerlendirmeler", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, C. 24, İzmir 2022, s. 593 vd.

¹⁸ **Dönmez**, Mert: "İdarenin Mali Sorumluluğu Bağlamında Kamu Görevlisine Rücu", Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019, s. 27.

duğu kamu hizmetinden dolayı zarar görenin, idarenin kamu hizmetini sunan kişiye doğrudan tazminat davası açması durumunda zarar veren kamu personelinin maddi durumuna göre zararını tazmin ihtimali ortadan kalkmakta ve garanti bir tazmin yolu sağlanmış olmaktadır. Başka bir bakımdan rücu müessesesi ile amaçlanan bir diğer durum ise, hizmeti sunan kamu personelinin keyfi davranışlarının önüne geçmek ve kusurlu davranışlarından sorumlu olması sayesinde görevini daha dikkatle yapmasını sağlamaktır.

İdarenin ödediği tazminat miktarını kusuru bulunan personeline rücu etmesinin zorunlu olup olmadığı konusunda ihtilaflar bulunmaktadır. Anayasa ve DMK’da belirtilen maddelerin lafzından hareketle doktrindeki bazı yazarlar ödenen tazminat tutarını idarenin kamu personeline rücu etmesinin zorunlu olduğu yönünde¹⁹, bazıları idarenin takdir yetkisinin bulunduğu yönünde ve bazıları ise idarenin yetkisinin bağlı yetki niteliğinde²⁰ olduğunu savunmaktadır²¹. Mesleki Sorumluluk Kurulu ile birlikte, idarenin ödediği zararı kamu personeline rücu etmesinin, zorunluluğu veya takdire bağlılığından öte olarak, ceza mahkemesi hükmü şartına bağlandığı görülmektedir. Hatta, Kanun’un lafzından hareketle rücu incelemesi için ceza mahkemesi kararının olması gerektiği, ceza mahkemesi kararı olsa bile ilgilinin kusur durumu gözetilmesi gerektiği için rücu etmenin zorunlu olmadığı anlaşılabilmektedir. Dolayısıyla rücu amacıyla yapılacak incelemenin “ceza mahkemesi kararı şartına” bağlanmak suretiyle bu tartışmalara yeni bir soluğun geleceğini söylemek mümkündür²².

¹⁹ **Gözler**, Kemal: İdare Hukuku, 3. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2019, s. 1183; **Atay**, Ender Ethem/**Odabaşı**, Hasan: Teori ve Yargı Kararları Işığında İdarenin Sorumluluğu ve Tazminat Davaları, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010, s. 109; **Atay**, Ender Ethem: İdare Hukuku, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022, s. 409; **Badur/Us Doğan**, s. 593.

²⁰ **Akyılmaz**, Bahtiyar: “Kamu Zararı ve Kamu Zararında Rücu”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, S. 1-2, C. 69, İstanbul 2011, s. 67.

²¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Güneş**, Mehmet/**Gündüz**, Mustafa: “Kamu Görevlisine Rücu Edilmesinde Hukuki Sorunlar ve İdari Yargı Kararları Işığında Güncel Bir Değerlendirme”, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Y. 4, S. 7, Ankara 2015, s. 11; Anayasa’daki ifadeler hakkında, kamu görevlilerine rücu anayasal bir sorumluluk olacak, seçilmişler ve ödevlilere rücu idarenin takdirinde olduğuna dair görüş için bkz. **Artantaş**, Onur Çağdaş: ““Rechtsstaat”, Hukuk Devleti ve Kamu Personeline Rücu’un Zorunluluğu”, Prof. Dr. Metin Günday Armağanı C.I, Atılım Üniversitesi Yayınları No: 65, Ankara 2020, s. 165.

²² Bir üniversite idaresi tarafından, Mesleki Sorumluluk Kurulu’nun rücu incelemesi için ceza mahkemesi kararı bulunmadığından rücu incelemesi yapmaması kararına dair işlemin iptali için açılan davada verilen karar şu şekildedir: “.ilgili hakkında kesinleşmiş ceza mahkumiyeti kararı bulunmaması nedeniyle Kurul tarafından konunun Kurul

Rücu işlemleri için görevi kötüye kullanma şartı bulunan bir durum da CMK'nın 141/4. maddesinde hâkim ve savcı mesleğine yönelik düzenlenmiştir. Buna göre; "Devlet, ödediği tazminattan dolayı görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanan hâkimler ve Cumhuriyet savcılarında bir yıl içinde rücu eder." Bu düzenlemede de hâkimlere ve savcılara yönelik rücu mekanizmasının devreye girebilmesi için görevlerinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanma suçundan kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararı bulunması gerektiği düşünülmektedir²³. Fakat bu düzenlemede, konumuzun aksine, kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararı varsa rücu etmenin zorunlu olduğu görülmektedir. Sağlık personeli açısından ise rücu mekanizmasının devreye girebilmesi için ceza mahkemesi kararı kendi başına yeterli değildir. Rücu etmek için ayrıca Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun kararı da gerekmektedir²⁴. Dolayısıyla sağlık personeline yönelik getirilen bu düzenlemelerin hâkim ve savcılara yönelik rücu düzenlemelerinden daha koruyucu olduğunu söylemek mümkündür.

Bizce, rücu mekanizmasının sağlık hizmetlerinde farklı değerlendirme gerektirdiği muhakkaktır. Dolayısıyla, rücu mekanizmasına sağlık personelinin ceza mahkemesi kararı ile kesinleşen suç olduğu takdirde başvuru-

gündemine alınmamasına dair kararın, niteliği itibarıyla kesin ve yürütülmesi gerekli bir idari işlem olduğu, dava dışı hekim hakkında kesinleşmiş ceza mahkemesi kararı olması ve kanuna aykırı olduğu iddia edilen Yönetmelik hükmüne karşı herhangi bir davanın da açılmamış olması nedeniyle söz konusu Yönetmelik hükmünün uygulanabilir olduğunun görülmesi karşısında, davacının başvurusu üzerine davalı İdarece tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır." Ankara 4. İdare Mah., T. 13.11.2023, E. 2023/1205, K. 2023/2042, (uyap.com.tr, Erişim Tarihi: 09.02.2024)

²³ **Özalp**, Nabi: "Uygulamada Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat (CMK m. 141-144), TBB Dergisi, S. 145, Ankara 2019, s. 151.

²⁴ Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun, sağlık personelinin görevini kötüye kullandığına dair kesinleşmiş ceza mahkemesi kararı bulunuyorsa, tazminata konu olaydaki kusur oranı gözetilerek rücu miktarına karar vermesinin hukuka uygun olduğunu düşünmekteyiz. Fakat rücu edilip edilmeyeceği noktasında Kurul'un takdir yetkisi bulunmadığını savunmaktayız. Çünkü ceza mahkemesi kararı bulunduğu takdirde sağlık personelinin kastı bulunduğu için kusuru da bulunmaktadır. Dolayısıyla kesinleşmiş ceza mahkemesi kararı bulunan sağlık personeline zararın rücu edilmemesi hukuka aykırılık teşkil edecektir. Fakat zararın ne kadarlık kısmının rücu edileceğine karar vermek Kurul'un yapacağı inceleme sonucunda belirlenmektedir. Çünkü, bazı durumlarda sağlık personelinin kusuru ve sağlık personelinden bağımsız olarak idarenin kusuru (örneğin organizasyona ait kusur) birlikte yer almaktadır. Bu durumlarda, tam yargı davası neticesinde idarenin ödediği miktarın tamamını rücu etmek isabetli değildir.

labilmesi düzenlenmesinin isabetli olduğu kanaatindeyiz²⁵. Görüşümüze göre, Kurul'un kesinleşen ceza mahkemesi kararı bulunduğu, kusur durumu gözetilerek rücu miktarına karar vermesi hukuka uygun olsa da Kurul'un rücu edip etmeme yönünde takdir yetkisi bulunmamakta olup bu yöndeki düzenleme Anayasa'nın 129. maddesine aykırıdır²⁶. Çünkü, ceza mahkemesi kararı neticesinde kişisel kusur tespit edilmesine rağmen rücu mekanizmasının işletilmemesi açıkça zararın idare üzerinde bırakılması anlamına gelmekte olup kamu yararına aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, Kurul'un rücu yönünde inceleme yapabilmesi için gereken suçun niteliğinin isabetli olmadığını düşünmekteyiz. Çünkü TCK'nın 257/1. maddesinde görevi kötüye kullanma suçu; "görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle" şeklinde düzenlenmişken TCK'nın 257/2. maddesinde "görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek" şeklinde düzenlenmiştir. Rücu incelemesi için Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nda belirtilen "görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle" ifadesi gözetildiğinde yalnızca TCK'nın 257/1. maddesi kapsamında suçtan hüküm giyildiği takdirde rücu incelemesi yapılabilecektir. Rücu incelemelerinde TCK 257/2. maddesinin hariç tutulmasının isabetli olmadığını düşünmekteyiz. Çünkü sağlık personeline yönelik açılan ceza davalarında isnat edilen suç büyük oranda TCK 257/2. madde üzerindedir²⁷. Nitekim sağlık personelinin kasten hareket ederek görevinin gereklerine aykırı davranması ihtimali oldukça azdır. Ayrıca taksirle yaralama veya taksirle öldürme gibi

²⁵ Aynı yönde bkz. **Sağlam**, Harun: "Türk Hukukunda Kamu Görevlilerinin Kişisel Kusurlarından Kaynaklanan Zararlardan Dolayı İdarenin Sorumluluğu ve Kamu Görevlilerine Rücu Edilmesi", Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2010, s. 50.

²⁶ **Akyılmaz**, Bahtiyar/**Sezginer**, Murat/**Kaya**, Cemil: Türk İdare Hukuku, 17. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s. 790; **Badur/Us Doğan**, s. 606

²⁷ "...Ölümler, geç müdahale arasında illiyet bağının kurulamaması halinde ise; acil hastaya zamanında müdahale edilmeyerek tıbbi yardımın geciktirilmesi suretiyle mağduriyete neden olunması sebebiyle TCK'nın 257/2 nci maddesiyle hüküm kurulması, Gerekirken eksik inceleme ve yetersiz gerekçeyle beraat kararları verilmesi.." Yarg. 4. CD., T. 01.11.2012, E. 2011/4171, K. 2012/22296, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 10.02.2024); "...saniğin tıbbi standartlara aykırı davranışıyla ölüm arasında uygun illiyet bağının bulunmadığı ancak saniğin ihmal göstererek görevinin gereklerini usulüne uygun bir şekilde yapmadığı anlaşılacakla, saniğin eyleminin ihmal sureti ile görevi kötüye kullanmak suçunu oluşturduğunun kabulü ile TCK'nın 257/2. maddesi uyarınca cezalandırılmasına karar verilmesi gerektiği kanaati ile bu madde uyarınca cezalandırılmasına.." Yarg. 12.CD., T. 11.05.2023, E. 2022/9679, K. 2023/1608, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 10.02.2024); Aynı yönde, Yarg. 12. CD., T. 29.09.2022, E. 2021/9436, K. 2022/6064, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 10.02.2024)

suçlardan hüküm giyen sağlık personeline yönelik rücu işlemleri Kanun lafzına göre mümkün değildir. Dolayısıyla rücu işlemlerine başlanması için gerekli suçun niteliğinin isabetli olmadığını düşünmekteyiz.

2. Mesleki Sorumluluk Kurulu Öncesi Rücu İşlemleri

Mesleki Sorumluluk Kurulu öncesinde rücu işlemleri açısından idare, sağlık personeline bir yazı tebliğ etmek suretiyle ödediği tazminat miktarının ve varsa yargılamaya ait diğer giderlerin idareye ait banka hesap numarasına ödenmesini talep etmekteydi²⁸. Sağlık personelinin ilgili yazıyı tebliğ aldıktan sonra belirtilen tutarı kabul edip ödeme yapması veya talebi reddetmesi ihtimali bulunmaktaydı. Ayrıca gelen yazıyı varsa sigorta şirketine ihbar da etmeliydi²⁹. Sağlık personeline yapılan tebliğde genellikle idarenin ödediği tazminat miktarının tamamı yer almaktaydı. Oysa bazı durumlarda personelin kusuru diğer sağlık personeli ile müştereken ve müteselsilen olabileceği gibi bazı durumlarda ise idarenin de kusuru bulunabilmektedir. Bu sebeple, uygulamada son zamanlarda rücu miktarı yönünden incelemeler yapılmaktaydı ve personele yönelik varsa ceza davasında belirlenmiş sorumluluk oranı üzerinden, yoksa kamu zararı yönünden dosyaya atanmış incelemeci tarafından belirlenen sorumluluk oranı üzerinden rücu davaları açılmaktaydı.

Sağlık personeline karşı açılan rücu davaları genel hükümlere göre düzenlendiği için Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na göre yargı süreci işlemekteydi. Mahkeme konusunda görevli mahkeme asliye hukuk mahkemeleri olarak belirlenmiştir. Yetkili mahkeme ise davanın açıldığı tarihteki davanın yerleşim yeri mahkemeleridir. Genel hükümler kapsamında dava yazılı yargılama usulüne göre görülmekteydi. Bazı durumlarda mahkemeler, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 51. ve 52. maddesi kapsamında tazminat miktarı ve ödenme usulü bakımından personel lehine karar vermektedir³⁰.

²⁸ Çınarlı/Göncü Döner/Azak, s. 45.

²⁹ Bu noktada belirtmelidir ki, 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un Ek 12. maddesine göre hem kamu hem de özel kurum ve kuruluşlarında görev yapan hekimlerin kendilerine yapılacak rüculara karşı mesleki mâlî sorumluluk sigortası yapmaları mecburidir.

³⁰ “..her bir davalı doktorun ayrı ayrı ne oranda kusurlu olduklarının saptanamayacağı hususu da belirlenmiş olduğundan, mahkemece davalılara düşen toplam kusur oranı 2/8 olarak kabul edilip, buna göre hesaplanacak olan tazminattan davalı doktorların çalışma koşulları ve diğer hususlar da gözetilerek olay tarihinde yürürlükte bulunan 818 sayılı BK'nın 43-44. maddeleri uyarınca uygun bir miktarda hakkaniyet indirimi yapılarak tazminata karar verilmesi gerektiği hususlarına değinilerek hükmün bozulmasına karar verilmiştir.” Yarg. 4. HD., T. 16.06.2021, E. 2021/684, K. 2021/3161, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 26.12.2023)

Esasen dosyalara atanan incelemececi tarafından rücuya ve rücu oranına yönelik yapılan incelemeler günümüzde Mesleki Sorumluluk Kurulu ile benzerlik göstermektedir. Fakat, hizmet kusuru yönünden rücu işlemlerine yönelik yapılan incelemelerde doğrudan bir hukuki prosedürünün olmaması³¹ ve kişisel husumet gibi objektif olmayan kıstasların da devreye girebileceği göz önünde bulundurulduğunda işlevsiz kaldığı söylenebilir. Dolayısıyla Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun oluşturulmasının rücu incelemelerinin objektifliği bakımından eski usule nazaran daha isabetli olduğunu söylemek mümkündür.

3. Mesleki Sorumluluk Kurulu Sonrası Rücu İşlemleri

Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun hayatımıza girmesiyle birlikte artık sağlık personeline rücu işlemleri yepyeni ve eşi görülmemiş bir sistematige kavuşmuştur. Bu kapsamda, Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu Ek Madde 18; "Kamu kurum ve kuruluşları ve Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle idare tarafından ödenen tazminattan dolayı ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ve kusur durumu gözetilerek Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından bir yıl içinde karar verilir." şeklindedir.

Belirtilen maddenin rücu işlemleri bakımından kapsadığı kişiler, kamu kurum ve kuruluşlarında görevli sağlık personelidir. Düzenlemelerin ilk halinde mevcut olsa da Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı neticesinde, Devlet üniversitesinde görevli sağlık personeline yönelik rücu işlemleri açısından Mesleki Sorumluluk Kurulu yetkili değildir³².

³¹ Devlete ve Kişilere Memurlarca Verilen Zararların Nevi ve Miktarlarının Tespiti, Takibi, Amirlerinin Sorumlulukları, Yapılacak Diğer İşlemler Hakkında Yönetmelik ve Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik bulunsa da sağlık hizmet kusuru rücuları açısından yetersiz ve eksik kalmaktadır.

³² "Devlet üniversitelerinde görev yapan sağlık çalışanlarına, sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle rücu edilmesine karar verme yetkisinin tek bir elden yürütülmesinin farklı ve çelişkili kararlar verilmesinin önüne geçilerek bu konuda uygulama birliğinin sağlanmasına hizmet edeceği açıktır. Bu bakımdan düzenlemenin kamu yararına yönelik meşru bir amacının bulunmadığı söylenemez. Bu hususlar gözetildiğinde, söz konusu amaca ulaşma bakımından, idari ve mali özerkliğe sahip üniversitelerin yerine geçerek bu kurumların bütçe hazırlama yetkisi üzerinde doğrudan etki doğurabilecek nitelikte karar alma yetkisine sahip bir Kurulun oluşturulması merkezi yönetimin vesayet yetkisinin

Nitekim, 21.02.2024 tarihinde yayımlanan Sağlıkla İlgili Bazı Kanunlarda ve 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 21. maddesi ile 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesine, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen "devlet üniversitelerinde" ibaresi korunarak ek cümle eklenmiştir³³. Buna göre; "Devlet üniversitelerinde görev yapanlar bakımından, ilgili üniversite tarafından Mesleki Sorumluluk Kurulu kararı ve varsa ilgili hakkında görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullandığına dair kesinleşmiş ceza mahkemesi kararı dikkate alınarak altı ay içinde nihai karar verilir." Böylece, Anayasa Mahkemesi kararı neticesinde Devlet üniversitelerinde görev yapan hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının rücu işlemleri açısından Mesleki Sorumluluk Kurulu kararı bulunuyorsa üniversite idaresinin rücu kararı alabileceği belirtilmiştir. Bizce düzenleme isabetli olmuştur. Çünkü her şeyden önce Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına tam olarak uyulmadığını düşünmekteyiz. Bu kapsamda, her ne kadar düzenlemede üniversite idaresi tarafından nihai kararın verileceği belirtilse de üniversite idaresinin rücu kararı verebilmesi için gerekli şart, somut olay ile ilgili Mesleki Sorumluluk Kurulu kararı bulunmasıdır. Dolayısıyla Sağlık Bakanlığı bünyesindeki Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun, Anayasa Mahkemesi kararındaki özerklik vurgularının aksine, Devlet üniversitesinde görev yapan sağlık personeli açısından rücu yetkisi dolaylı olarak devam etmektedir. Diğer bir sakınca ise, Kanun lafzındaki, "ilgili hakkında görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullandığına dair kesinleşmiş ceza mahkemesi kararı" ifadesinden önceki "ve varsa" ifadesi, Devlet üniversitesinde görev yapan sağlık personeli hakkındaki ceza mahkemesi kararının zorunlu bir unsur olmadığı anlamını vermektedir. Eğer ceza mahkemesi kararı şartı halen korunuyorsa bu durumun Yönetmelikte açık bir şekilde açıklanması gerektiğini düşünmekteyiz.

Bizce Devlet ve vakıf üniversite hastanelerinde görevli sağlık personeli açısından Yükseköğretim Kurulu'na tâbi, sağlık hizmetinin sunumundan kaynaklanan zararlardaki rücu işlemlerine ve ceza soruşturma iznine dair hususları değerlendirmek üzere sorumluluk kurulunun oluşturulması isabetli olacaktır. Çünkü, Devlet ve vakıf üniversiteleri, sıkça vurgulandığı üzere

sınırlarıyla bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla kuralın anılan amaca ulaşma bakımından elverişli olmadığı açıktır. Açıklanan nedenlerle kural, ek 18. maddenin ikinci fıkrasında yer alan "...Devlet üniversitelerinde..." ibaresi yönünden Anayasa'nın 130. maddesine aykırıdır. İptali gerekir." AYM., E. 2022/90, K. 2023/201, T. 30.11.2023, R.G., T. 02.02.2024-32448

³³ 32476 sayılı 1 Mart 2024 tarihli R.G.

özerk bir idari yapıya sahip olup başka bir kurum tarafından bu konularda karar alınması Türk idari teşkilat yapısını zedelemektedir. Ayrıca, Devlet ve vakıf üniversite hastanelerinde meydana gelen sağlık hizmetinden kaynaklanan tazminat davaları hizmet kusuru kapsamında idari yargıda görülmektedir. Uyuşmazlık Mahkemesi ve Yargıtay da bu kapsamda Devlet ve vakıf üniversitelerine yönelik açılan sağlık hizmetlerinden kaynaklanan tazminat davalarında idari yargının görevli olduğuna karar vermiştir³⁴. Dolayısıyla kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan sağlık personeli ile Devlet üniversitesi ve vakıf üniversitesinde görev yapan sağlık personeli arasında bu konuda teknik olarak bir farklılık bulunmadığından kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı bir durum ortaya çıkmaması gerektiği için ve uygulama birliği açısından YÖK'e bağlı bir sorumluluk kurulunun kurulması isabetli olacaktır. Başka bir çözüm ise, Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun Sağlık Bakanlığı bünyesinden çıkartılarak özerk ve kamu tüzel kişiliğine sahip olacak düzenlemelerin yapılmasıdır.

Değinilmesi gereken bir diğer husus ise, 1219 sayılı Kanun'un ek 12. maddesi gereğince yapılan zorunlu mesleki mâli sorumluluk sigortasıdır³⁵. Buna göre, kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan hekimler, diş hekimleri ve tıpta uzmanlık mevzuatına göre uzman olan kişilerin tıbbi kötü uygulama nedeniyle kendilerine yapılacak rücuları karşılamak üzere zorunlu olarak mesleki mâli sorumluluk sigortası yaptırmaları gerekmektedir. Aynı madde gereğince, ilgili sigorta primlerinin yarısı kendileri tarafından yarısı ise idare tarafından ödenmektedir³⁶. 3359 sayılı Kanun'un ilk halinde,

³⁴ “..Vakıf Üniversitesi Hastanesinin kamu hizmetini yürüttüğü sırada kişilere verdiği zararın tazmini istemiyle açılan bu davada, kamu hizmetinin yöntemine ve hukuka uygun olarak yürütülüp yürütülmediğinin, hizmet kusuru veya başka nedenle idarenin sorumluluğu bulunup bulunmadığının saptanması gerekmektedir. Bu hususların saptanması ise idare hukuku ilkelerine göre yapılabileceğinden, 2577 sayılı Yasa'nın 2. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi kapsamında bulunan tam yargı davasının görüm ve çözümünde idari yargı yerleri görevlidir..” Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü, T. 05.11.2012, E. 2012/57, K. 2013/213, (kararlar.uyusmazlik.gov.tr, Erişim Tarihi: 27.12.2023). “..Bu haliyle kamu tüzel kişisi olarak kanunla kuruldukları ve kamu hizmeti sundukları tartışmasız olan vakıf üniversitelerinin hastanelerinin, Devlet üniversiteleri hastanelerinden farklı tutulması hukuken olanaksızdır. Bu bağlamda, sağlık hizmetinin sunulmasından kaynaklanan zararların da, tazmin sorumluluğunun doğup doğmadığının, idari yargı yerince hizmet kusuru ilkesi kapsamında incelenerek karar verilmesi gerekir..” Yarg. HGK., T. 13.05.2015, E. 2014/13-566, K. 2015/1339, (kazanci.com.tr, Erişim Tarihi: 27.12.2023)

³⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Özkıdık**, Didem: “Hekimin Mesleki Sorumluluk Sigortası”, Ankara Barosu Dergisi, S. 4, Ankara 2016, s. 243 vd.

³⁶ 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un Ek 12. maddesi; “Bu sigorta priminin yarısı kendileri tarafından, diğer yarısı döner sermayesi bulu-

sigorta primlerinin yarısı idareler tarafından ödenmesine rağmen sigorta şirketlerine dair hüküm bulunmaması durumunu eksiklik olarak nitelendirmek mümkündür. Nitekim, 21.02.2024 tarihinde yayımlanan Sağlıkla İlgili Bazı Kanunlarda ve 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 21. maddesi ile 3359 sayılı Kanun'un ek 18. maddesine sigorta işlemlerine dair ek fıkra eklenmiştir. Buna göre; "İdare, kesinleşen mahkeme kararında hüküm altına alınan tazminatı ödedikten sonra hukuken sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle tazminatın ödenmesine sebep olan ve zorunlu meslekî malî sorumluluk sigortası bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile Devlet üniversitelerinde görev yapan sağlık meslek mensuplarının yerine geçer. Bu sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar nedeniyle her türlü kusuru ve görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek verdikleri zararlardan dolayı idare tarafından ödenen avukatlık vekâlet ücreti ve yargılama masrafları dâhil tazminat sağlık meslek mensubunun kusuru oranında ve sigorta teminatı dâhilinde tıbbi kötü uygulamaya ilişkin zorunlu malî sorumluluk sigortası yaptırdığı sigorta şirketinden talep edilir." Buna göre, idarenin ödediği zarar yine idare tarafından sağlık mensubunun kusuru oranında ve sigorta teminatı dâhilinde sigorta şirketinden talep edilecektir. Fakat bizce düzenleme eksiklikler barındırmaktadır. Çünkü, rücu işlemlerinin aşağıda belirtilecek şartlara bağlanıldığı düşünüldüğünde, mesleki malî sigortaya idare tarafından ödenen primlerin iptal edilmesi, sigortanın tamamen isteğe bağlı olması veya mesleki sigortanın, hekim ile ilgili rücu şartlarına bağlı olmadan devreye girerek idarenin ödediği tazminatı karşılaması gibi durumların da belirtilmesi isabetli olurdu. Bu kapsamda, mesleki sigorta zorunluluğunun kaldırılması ve idarenin sigorta primlerinin yarısını ödeme desteğinin iptali gündeme gelebilir. Başka bir yönden ise, sigorta şirketlerine yönelik Yönetmelikte yer alacak özel bir düzenleme ile rücu işlemlerinde idarenin ödediği zararın, poliçeye ve somut olaya göre belirlenecek miktarının, hiçbir şarta bağlanmaksızın doğrudan sigorta şirketinden tahsil edilebilmesi yönünde bir açıklama yapılması da mümkündür.

Mesleki Sorumluluk Kurulu oluşturulduktan sonra hali hazırda mahkemelerde görülmekte olan davalar açısından Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nda birtakım önlemler getirilmiştir. Kanun'un Geçici 13. maddesinde

nan kurumlarda döner sermayeden, döner sermayesi bulunmayan kurumlarda kurum bütçelerinden ödenir."

belirtildiği üzere, Kanun'un yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla devam eden davalar bakımından davacı idarelere iki aylık Mesleki Sorumluluk Kurulu'na başvuru süresi verilmiş, ardından Kurul'un vereceği karara göre yargılamaya devam edilmiş veya usulden reddedilmiştir. Aksi durumda ilerleyen ve bu kapsamda verilen hükümler Yargıtay tarafından bozulmuştur³⁷.

a. Rücu İşlemleri İçin Gerekli Şartlar

Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun idarece ödenen tazminatı sağlık personeline rücu işlemlerine başlaması için bazı şartların bir arada bulunması gerekmektedir. Mevzuat hükümleri göz önünde bulundurularak iki şartın bulunduğunu söylemek mümkündür. Bu şartlar, idari yargı tarafından hizmet kusuru davası sonucunda idarenin tazminat ödemesi ve aynı olaydaki ilgili personelin görevi kötüye kullandığına dair kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararının bulunmasıdır.

aa. İdari Yargılama Neticesinde İdare Tarafından Tazminat Ödenmesi

Yönetmeliğin 12. maddesi; "...sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbi işlem ve uygulamalar sebebiyle idare aleyhine açılan davada mahkeme kararına göre idarece ödenen meblağ..." şeklindedir. Bu kapsamda, Mesleki Sorumluluk Kurulu açısından rücu müessesesinin devreye girebilmesi için öncelikli olarak belirli şartları taşıyan durumlarda idarece ödenen bir tazminat olmalıdır.

Danıştay, sağlık hizmetlerinde hizmet/kusur sorumluluğu hakkında, sağlık hizmetinin kuruluş ve işleyişindeki eksiklikler veya aksaklıklar nedeniyle hizmetin gerektiği gibi yürütülmediği ve bu durumda da hizmet kusuru olduğu yorumunu yapmaktadır³⁸. Başka bir deyişle, sağlık hizmetinin planlanma ve sunulma aşamalarında, belirli standartlar çerçevesinde hareket

³⁷ "...Devlet Hastanesinde görev yapmakta iken yaptığı tıbbi müdahaleler nedeni ile davacı kurum tarafından kurumlarının zarara uğratıldığı iddiasıyla dava dışı hasta tarafından ... İdare Mahkemesinde açılan dava neticesinde hükmedilen paranın ... tarihinde zarar görene ödendiğini belirterek kurum tarafından ödenen ... TL'nin ödeme tarihinden itibaren işleyen yasal faizi ile tahsil edilmesi isteminde bulunduğu anlaşılmaktadır. Şu durumda mahkemece, ilgili mevzuat hükmü gereğince Mesleki Sorumluluk Kuruluna başvurusu için davacıya süre verilmesi; başvuru yapılmaması halinde ise davanın usulden reddine karar verilmesi gerekir. Kararın bu nedenle bozulması gerekir.." Yarg. 4. HD., T. 07.06.2023, E. 2023/3926, K. 2023/7621, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 28.12.2023)

³⁸ Dan. 15. D., T. 01.10.2014, E. 2013/4477, K. 2014/6721, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 29.12.2023)

edilmediği durumlarda sağlık hizmet kusuru meydana gelebilmektedir³⁹. Bu kapsamda, Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun rücu konusundaki görevinin gündeme gelebilmesi için gerekli ilk şart, idarenin tıbbi işlem veya uygulamadan kaynaklanan bir zarardan dolayı tam yargı davası neticesinde tazminat ödemek zorunda kalmasıdır. Şayet sağlık personelinin, sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptığı muayene, teşhis veya tedavi gibi tıbbi işlem veya uygulamaları dışında kalan eylemlerinden dolayı bir zarar meydana gelirse, örneğin sağlık personelinin protokol defterini yırtması gibi bir durumda, Mesleki Sorumluluk Kurulu rücu bakımından yetkili olmayacak ve mevcut uygulamaya devam edilecektir⁴⁰.

Bazı durumlarda idarenin kusuru olmasa da sorumluluğu bulunabilmekte ve idare tazminat ödemek zorunda kalabilmektedir. Bu tarz durumlarda kusur idareye atfedilemediği için idarenin hizmeti sunan sağlık personelinin evleviyetle sorumluluğu bulunmamaktadır. Başka bir deyişle, sağlık personelinin rücu tazminat sorumluluğunun doğması için kusurlu bir davranışının bulunması önkoşuldur⁴¹. Dolayısıyla idarenin kusursuz sorumluluğunun bulunduğu durumlarda rücuca dair bir husus da söz konusu değildir.

ab. Sağlık Personelinin Görevini Kötüye Kullandığına Dair Kesinleşmiş Ceza Mahkemesi Kararının Bulunması

Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun rücu işlemleri açısından görevli olabilmesinin ikinci şartı, Yönetmeliğin 12. maddesinde de belirtildiği üzere, ilgili sağlık personelinin kasten görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullandığı kesinleşmiş ceza mahkemesi kararı ile tespit edilmesi halidir.

Görevi kötüye kullanma suçunu incelemeyen önce değinmekte fayda gördüğümüz bir husus kusur kavramına yöneliktir. Bilindiği üzere hizmet

³⁹ **Ben**, Mehmet: "İdarenin Acil Sağlık Hizmetlerinden Doğan Sorumluluğu", KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2023, s. 36.

⁴⁰ Sağlık Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 26.07.2022 tarihli ve 170055774 sayılı Genel Yazı'nın 1. maddesinde, "Meslekî Sorumluluk Kurulu (Kurul) hekim ve diş hekimleri ile diğer sağlık meslek mensuplarının sağlık mesleğinin icrası kapsamında yaptıkları muayene, teşhis ve tedaviye ilişkin tıbbî işlem ve uygulamalar nedeniyle açılan davalarda, ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına karar verecektir. Bu nedenle, sağlık meslek mensupları dışındaki görevlilerin işlem veya eylemleri nedeniyle yapılacak rücular ile sağlık meslek mensuplarının tıbbî işlem ve uygulamaları haricindeki fiillerinden kaynaklanan rücular Kurula intikal ettirilmeyecek, mevcut uygulamaya devam edilecektir..." kuralı öngörülmüştür.

⁴¹ **Badur/Us Doğan**, s. 587. (9. dipnot)

kusuru, hizmetin kuruluşu, teşkilatı veya işleyişi sırasında meydana gelen aksaklıklardan meydana gelen kusurlardaki idarenin sorumluluğu iken⁴² kişisel kusur idare hukukuna özgü bir kavram olup kişisel kusurun gündeme gelebilmesi için sağlık personelinin görevi içerisinde kusurlu bir davranışının bulunması gerekmektedir⁴³. Bu kapsamda konumuz açısından, kişisel kusuru bulunan ve ceza mahkemesi yargılaması kararı ile kesinleşen somut olayda idarenin sorumluluğuna dair durum bazı tereddütleri beraberinde getirmektedir. Başka bir deyişle, tıbbi uygulamadan kaynaklanan kişisel kusurun ceza mahkemesi kararı ile kesinleştiği olaylarda, hizmet kusurunun devam edip etmediği sorusu gündeme gelebilir. Bazı durumlarda, sağlık personelinin tıbbi uygulamaları suç niteliğinde olsa da bu uygulamaları yürütülen idari faaliyetten ayırabilmek mümkün olamamakta ve hizmet kusuru ve kişisel kusur iç içe geçmektedir⁴⁴. Dolayısıyla rücu işlemleri için gerekli ceza mahkemesi kararı şartının, sorumluluğun tespiti açısından hukuka uygun bir koşul olduğunu söylemek mümkündür.

Türk Ceza Kanunu'nun "Görevi Kötüye Kullanma Suçu" başlıklı 257. maddesi şu şekildedir; "(1) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan veya kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. (2) Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında, görevinin gereklerini yapmakta ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir menfaat sağlayan kamu görevlisi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Görevi kötüye kullanma suçu, kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiştir. Bu kapsamda görevi kötüye kullanma suçu ile kamu idaresinin dürüst ve etkin bir şekilde, hukuken belirlenmiş sınırlar çerçevesinde disiplinli bir şekilde işlemlerini sağlayarak toplumun kamu idaresine duyduğu güven ve inanç korunmaktadır⁴⁵.

Görevi kötüye kullanma suçu faile özgü suçlardandır. Bu kapsamda, konumuz açısından yalnızca hukuka uygun şekilde istihdam edilmiş sağlık

⁴² Sarıca, Ragıp: "Hizmet Kusuru ve Karakterleri", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, S. 4, C. 15, İstanbul 1949, s. 858.

⁴³ Akyılmaz, s. 70.

⁴⁴ Söyler, Yasin: "Yargıtay Kararları Işığında Kişisel Kusur", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, C. 14, Ankara 2010, s. 565.

⁴⁵ Yokuş Sevük, Handan: "Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK m. 257)", Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 39, C. 23, Diyarbakır 2018, s. 261; Ağin, Serenay: Hekimin Görevi Kötüye Kullanma Suçu, Aristo Yayıncılık, İstanbul 2021, s. 3.

personeli olan kişiler bu suçun faili olabilir. Bu kapsamda, kamu kurum ve kuruluşlarında veya Devlet üniversitelerinde görev yapan sağlık personeli, kamu görevlisi olarak çalışmaları ve görevlerinin kaynağının kanun olması sebebiyle, tıbbi standartlarda sağlık hizmeti sunma yükümlülüğünü yerine getirmedikleri takdirde görevi kötüye kullanma suçunun oluşmasına sebebiyet verebilirler⁴⁶. Ayrıca suçun oluşabilmesi için sağlık personelinin icrai veya ihmali hareketleri tek başına yeterli olmayıp ayrıca hastanın mağduriyeti oluşmak suretiyle zararının ortaya çıkması gerekmektedir⁴⁷.

Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından rücu işlemleri açısından değerlendirme yapılabilmesi için ilgili sağlık personelinin belirtilen koşullarda görevini kötüye kullandığına dair kesinleşmiş bir ceza mahkemesi kararı bulunması gerekmektedir. İdarenin hizmet kusuru nedeniyle tazminat ödediği olayda, ilgili sağlık personeline ceza soruşturması veya kovuşturması hiç başlatılmamış ise veya ceza soruşturması neticesinde dosyanın işlemde kaldırılması kararı veya kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmesi ya da görevi kötüye kullanma dışında bir hüküm bulunuyor ise bu durumlarda izlenecek usul Sağlık Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün bir yazısında belirtilmiştir⁴⁸. Yazıya göre, ceza soruşturması veya kovuşturması devam ediyorsa ceza soruşturmasının ve kovuşturmasının sonucunun beklenmesi gerekmektedir. Olayla ilgili hiç ceza soruşturması bulunmuyorsa, yapılan soruşturma neticesinde dosyanın işlemde kaldırılmasına veya kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiş ise ya da ceza mahkemesi kararında görevi kötüye kullanma dışında bir hüküm bulunuyor ise dosyanın kurum açısından işlemde kaldırılması gerekmektedir.

⁴⁶ **Badur/Us Doğan**, s. 604.

⁴⁷ **Hatipoğlu**, Gözde, Hekimin Görevi Kötüye Kullanma Suçu Bakımından Cezai Sorumluluğu, Ankara 2021, Seçkin Yayıncılık, s. 118; **Ağın**, s. 19.

⁴⁸ Sağlık Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden gönderilen 26.07.2022 tarihli ve 170055774 sayılı Genel Yazı'nın 5. maddesinde, "Kanunun Ek 18 inci ve Yönetmeliğin 6/b. Maddesine göre, kusur değerlendirmesi yapılabilmesi ve rücu edilip edilmeyeceğine karar verilebilmesi için sağlık meslek mensubunun görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullandığını tespit eden kesinleşmiş ceza mahkemesi kararının bulunması zorunlu olup, bu karar bulunmadan Kurulca kusur değerlendirmesi yapılması ve karar verilmesi mümkün olmadığından, sağlık meslek mensubunun görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullandığını tespit eden kesinleşmiş ceza mahkemesi kararı bulunup bulunmadığı araştırılacak; şayet böyle bir karar bulunmuyor ise usul ekonomisi ilkesi dikkate alınarak dosya Kurul'a gönderilmeksizin ve ayrıca 659 sayılı KHK'ya göre bir vazgeçme onayı alınmaksızın il sorumlu avukatının teklifi ve il sağlık müdürünün onayı ile bu durum tespit edilerek dosya saklıya kaldırılacaktır. Devam etmekte olan ceza soruşturması veya kovuşturması mevcut ise takip edilerek kesinleşmesi beklenecektir." kuralı öngörülmüştür.

Bu noktada ceza yargılaması neticesinde, sağlık personelinin başka bir suçtan hüküm giymesi durumu dikkat çekmektedir. Örnek olarak sağlık personeli hakkında, tıbbi müdahaleler neticesinde meydana gelen sonuca göre, bilinçli taksirle adam öldürme, basit taksirle adam öldürme, bilinçli taksirle yaralama, basit taksirle yaralama suçlarının oluştuğuna karar verilmesine uygulamada oldukça sık rastlanılmaktadır⁴⁹. Başka yönden ise, sağlık personelinin, özellikle hekimlerin, yetkisiz olarak yaptığı müdahaleler dikkat çekmektedir. Örneğin acil tıp uzmanı hekimin, uzmanlık alanı olmamasına rağmen diğer branşların yetki alanına giren müdahalelerde bulunması olabilir. Görevi kapsamına girmeyen bir alanda yapılan müdahaleler görevi kötüye kullanma suçu yerine TCK 262. maddesinde düzenlenen “kamu görevinin usulsüz olarak üstlenilmesi” kapsamında düşünülebilir. Bu çerçevede Yargıtay Ceza Genel Kurulu, bir kamu görevlisinin o işe ilgili görevi ve yetkisi yoksa, başka bir suçu oluşturmayan hukuka aykırı davranışının disiplin cezasını gerektirebilse de, görevi kötüye kullanma suçunu oluşturmayacağına, hukuken sahip olunmayan yetkinin kötüye de kullanılmasından söz edilemeyeceğine karar vermiştir⁵⁰.

Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun rücu işlemleri açısından değerlendirme yapabilmesi için, Yönetmelikte sadece “görevi kötüye kullanma” suçunun belirlenmesi eleştiriye açık bir durumdur. Çünkü bu çerçevede, görevi kötüye kullanma suçu yerine, kasten öldürme veya taksirle öldürme gibi nispeten daha ağır neticeleri bulunan suçlardan hüküm giyen sağlık personeline karşı rücu durumu söz konusu olmayacaktır. Fakat bizce, tıbbi uygu-

⁴⁹ “..neticesinde gelişen komplikasyonlar sonucunda meydana gelen ölüm olayında kusurlu olduğunun kabulünde zorunluluk bulunduğu, bu itibarla taksirle öldürme suçundan cezalandırılması yerine beraatine karar verilmesinin hukuka aykırı olduğuna..” Yarg. 13. HD., T. 02.04.2015, E. 2014/40392, K. 2015/10447, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 03.01.2024) “..tedavi yönteminin değerlendirilmemesi ve yeni tetkiklerin yapılmaması nedeniyle, sanığın tecrübesine dayanarak zararlı bir sonucunda meydana gelmeyeceğine duyduğu güvenle kayıtsız kaldığı ve eyleminin bilinçli taksirle öldürme suçu kapsamında değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden basit taksirle öldürmeden sorumlu tutulması kanuna aykırı olup..” Yarg. 12. CD., T. 11.06.2013, E. 2013/11225, K. 2013/15909, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 03.01.2024). “..hekimin enjeksiyon sonrası katılanda ortaya çıkan şikayetlere yönelik tutumunun hastanın durumunu ağırlaştırıp ağırlaştırmadığı ve sair yönlerden rapor aldirılarak sonucuna göre sorumlu olduklarının tespiti halinde eylemlerinin taksirli yaralama suçunu oluşturup oluşturmayacağı tartışılması ve hukuki durumun buna göre takdir edilmesi gerektiği..” Yarg. 9. CD., T. 10.09.2020, E. 2020/1435, K. 2020/1016, (sinerjimevzuat.com.tr, Erişim Tarihi: 03.01.2024)

⁵⁰ Yarg. CGK., T. 26.09.2017, E. 2017/16-956, K. 2017/370, (kazanci.com.tr, Erişim Tarihi: 03.01.2024)

lama nedeniyle ölüm veya yaralama sonuçlarının meydana gelmesi durumunda ve bu durumun ceza mahkemesi kararında tespit edilmesi halinde Kurul'un rücu incelemesi yapması gerekmektedir. Çünkü her ne kadar Yönetmelik maddesi; "kasten görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullandığı kesinleşmiş ceza mahkemesi kararı" şeklindeyse de, Kanun maddesi; "ilgisine rücu edilip edilmeyeceğine ve rücu miktarına, ilgilinin görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle görevini kötüye kullanıp kullanmadığı ve kusur durumu gözetilerek" şeklindedir. Dolayısıyla Kanun hükmü dikkate alınarak, görevi kötüye kullanma konusunda ceza mahkemesi kararlarının diğer suçları da kapsayacak şekilde geniş yorumlanması gerekmektedir. Sonuç olarak Yönetmelikte, Kurul'un rücu incelemeleri açısından, sadece görevi kötüye kullanma suçunun belirlenmesinin isabetli olmadığı düşüncesindeyiz.

Sağlık personelinin görevi kötüye kullandığına dair kesinleşmiş mahkeme kararı bulunuyorsa, Yönetmeliğin 13. maddesinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hareket edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda gerekli incelemeler sağlık personelinin görev yaptığı idare tarafından yapılmaktadır. İdare, kesinleşmiş ceza mahkemesi kararını, varsa sağlık personelinin mesleki malî sorumluluk sigorta poliçesini ve eklerini, hizmet kusuru davasının personele ve sigorta şirketine ihbar edildiğine dair belgeleri ve düzenlediği tanzim raporunu incelemenin tamamlandığı günden itibaren yedi gün içerisinde Kurula intikal ettirir. Kurul sekreteryası evrakları şekli olarak inceler ve varsa eksikleri sunmak için idareye on gün süre verir. Kurul'un idarenin ödediği tazminat miktarının, sağlık personeline rücu edilip edilmemesine ve edilecekse ne kadarlık miktarın rücu edilmesine karar vermesi için süresi bir yıldır. Bir yıllık sürenin başlangıç tarihi, sağlık personeli hakkında verilen ceza mahkemesi kararının kesinleştiği tarihtir. Kurul tarafından verilen karar yedi gün içinde idareye tebliğ edilir ve belirlenen rücu miktarı genel hükümlere göre tahsil edilir.

SONUÇ

İnsan hayatını konu edinmiş sağlık hizmetlerinin, diğer kamu hizmetlerine nazaran daha ayrıcalıklı bir konumda bulunduğunu söylemek mümkündür. Hizmeti sunan sağlık personelinin, özel sektörde, üniversiteler bünyesinde veya kamuya ait kurum ve kuruluşlarda görev yaptığı fark etmeksizin hastaya sundukları tıbbi işlem veya müdahalelerinin hayati önemi bulunmaktadır. Hayati müdahalelerde bulunan sağlık personelinin cezai ve hukuki açılardan diğer sağlık personeline nazaran bir nebze daha korunaklı olması hastalar açısından da gereklidir. Çünkü sürekli dava ve ceza korkusu ile

yapılan tıbbi müdahaleler sağlık personelinin defansif müdahalelere itmekte ve bu nedenle de sağlık hizmetinin kalitesi olumsuz anlamda etkilenmektedir.

Sağlık personelinin aynı eylemleri bazen farklı hukuki sonuçlar doğurabilmektedir. Fakat, aynı veya benzer bir tıbbi uygulama nedeniyle özel hastanede görev yapan sağlık personeli ile devlet hastanesinde görev yapan sağlık personeli arasında cezai açıdan bir farklılık bulunmaması gerekmektedir. Bilindiği üzere devlet hastanesinde görev yapan sağlık personelinin soruşturulması açısından, soruşturma izni kararı gerekirken özel kurum ve kuruluşlarda görev yapan sağlık personeline dair böyle bir izin sistemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu işlemlerin bir standarda bağlanması gerekmektedir.

Belirtilen nedenler ve gereklilikler ışığında, Mesleki Sorumluluk Kurulu, Sağlık Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur. Kurul, sağlık personelinin cezai açıdan ve hukuki açıdan yargılanmalarına dair önemli görevlere sahiptir. Bu kapsamda, Yükseköğretim Kanunu'na tabi olanlar hariç olmak üzere diğer tüm sağlık personelinin tıbbi işlem veya uygulama nedeniyle yapılmak istenilen ceza soruşturmaları açısından soruşturma izinleri Mesleki Sorumluluk Kurulu tarafından verilmektedir. Bu sayede, sağlık personelinin cezai açıdan yargılanabilmesi için bir standardın oluşturulmak istendiğinden bahsetmek mümkündür. Ayrıca daha önce cezai açıdan soruşturma iznine tabi olmayan sağlık personeline izin sisteminin getirilmiş olması ile bu personel açısından güvence sağlandığı da söylenebilir. Daha önce izin sistemine tabi olan personel açısından ise Kurul tarafından değerlendirme yapılmasının keyfiyeti önleme ve objektiflik açısından önemli olduğu söylenebilir.

Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun diğer önemli görevi rücu işlemlerine dairdir. İdari yargı kararı sonucunda idarenin sağlık hizmetlerinden kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle ödenen tazminatın sağlık personeline rücu edilip edilmeyeceğine veya ne kadarlık kısmın rücu edileceğine Kurul karar vermektedir. Kurul'un bu kapsamda inceleme yapabilmesi için, Yönetmelik gereğince ilgili sağlık personelinin aynı olay ile ilgili ceza yargılaması neticesinde görevini kötüye kullanma suçundan hüküm giymesi gerekmektedir. Eğer böyle bir karar bulunmuyorsa Kurul tarafından rücuya dair bir inceleme yapılamamakta ve rücu imkânı ortadan kalkmaktadır. Rücu işlemleri açısından belirtilen ceza mahkemesi kararı şartı eleştiriye açık bir şarttır. Nitekim daha ağır sonuçları bulunan suçlardan hüküm giyen sağlık personeline rücu imkânı ortadan kalkmaktadır. Bu yüzden suçun kapsamının genişletilmesi düşüncesindeyiz.

Her ne kadar Kanun'a eklenen fıkra ile mesleki sigortaların durumu düzenlense de daha detaylı bir düzenleme gerekmektedir. Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun rücu işlemlerinde görevli olmasının şartlara bağlandığı dikkate alındığında, zorunlu olarak mesleki sigorta yaptıran ve bu sigorta primlerinin yarısı idare tarafından ödenen kişilerin durumu düzenleme gerektirmektedir. Çözüm önerisi olarak, rücu işlemlerinin şarta bağlanması nedeniyle rücu sayılarının azalacağı düşünüldüğünde, mesleki sigorta zorunluluğunun kaldırılması ve idarenin sigorta primlerinin yarısını ödeme desteğinin iptali gündeme gelebilir. Başka bir yönden ise, sigorta şirketlerine yönelik Yönetmelikte yer alacak özel bir düzenleme ile rücu işlemlerinde idarenin ödediği zararın, poliçeye ve somut olaya göre belirlenecek miktarının, hiçbir şarta bağlanmaksızın doğrudan sigorta şirketinden tahsil edilebilmesi yönünde bir açıklama yapılması da mümkündür.

Son olarak Kurul'un rücu işlemlerine dair yalnızca kamu kurum ve kuruluşları kapsamındaki hastaneler bakımından yetkili olduğu görülmektedir. Bu kapsamda, Devlet üniversite hastaneleri ve vakıf üniversiteleri hastaneleri açısından rücu işlemlerini yürütmek üzere ve ceza soruşturma izni işlemlerini değerlendirmek üzere YÖK'e bağlı bir sorumluluk kurulu oluşturulması gerektiğini veya Mesleki Sorumluluk Kurulu'nun Sağlık Bakanlığı bünyesinden çıkartılarak özerk ve kamu tüzel kişiliğine sahip olacak düzenlemelerin yapılması gerektiğini düşünmekteyiz.

KAYNAKÇA

- Ağın**, Serenay: Hekimin Görevi Kötüye Kullanma Suçu, Aristo Yayıncılık, İstanbul 2021.
- Akyılmaz**, Bahtiyar: “Kamu Zararı ve Kamu Zararında Rücu”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, S. 1-2, C. 69, İstanbul 2011, s. 61-78.
- Akyılmaz**, Bahtiyar/**Sezginer**, Murat/**Kaya**, Cemil: Türk İdare Hukuku, 17. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023.
- Artantaş**, Onur Çağdaş: ““Rechtsstaat”, Hukuk Devleti ve Kamu Personeline Rücu’un Zorunluluğu”, Prof. Dr. Metin Günday Armağanı C.I, Atılım Üniversitesi Yayınları No: 65, Ankara 2020, s. 157-172.
- Artukoğlu**, Yiğit: İnceleme ve Soruşturma Rehberi: Memurlar ve Diğer Kamu Görevlileri İçin, Gazi Kitabevi, Ankara 2018.
- Aşık Zerdali**, Sebanur: Mütessesil Sorumlulukta Zarar Verenlerin Birbirine Karşı Rücu İlişkisi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.
- Atay**, Ender Ethem: İdare Hukuku, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022.
- Atay**, Ender Ethem/**Odabaşı**, Hasan: Teori ve Yargı Kararları Işığında İdarenin Sorumluluğu ve Tazminat Davaları, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010.
- Ben**, Mehmet: “İdarenin Acil Sağlık Hizmetlerinden Doğan Sorumluluğu”, KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2023.
- Avşar**, Zakir/**Avcı**, Kadriye: “Sağlık Ombudsmanı”, Ombudsman Akademik Dergisi, S.6, Ankara 2017, s. 143-160.
- Badur**, Emel/**Us Doğan**, Eser: “Hekimin Rücu Tazminat Sorumluluğu Hakkında Güncel Gelişme ve Değerlendirmeler”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 2, C. 24, İzmir 2022, s. 581-618.
- Çağlayan**, Ramazan: “Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasına İlişkin 4483 Sayılı Kanunun Hakkında Bir Değerlendirme”, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S. 1-2, C. 7, Erzincan 2003, s.105-128.
- Çınarlı**, Serkan/**Göncü Döner**, Munise Seray/**Azak**, Kerim: Kamu Görevlilerine Rücu Davaları, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2022.

- Dönmez, Mert:** “İdarenin Mali Sorumluluğu Bağlamında Kamu Görevlisine Rücu”, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019.
- Ersoy, L. Verda:** “Tıbbi Malpraktiste Sorumluluk: 7406 Sayılı Yasa Malpraktis Açısından Neler Getirdi?”, Türkiye Biyoetik Dergisi, S. 4, C. 8, Adana 2022, s.168-169.
- Gözler, Kemal:** İdare Hukuku, 3. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2019.
- Güneş, Mehmet/Gündüz, Mustafa:** “Kamu Görevlisine Rücu Edilmesinde Hukuki Sorunlar ve İdari Yargı Kararları Işığında Güncel Bir Değerlendirme” Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 7, Y. 4, Ankara 2015, s. 7-19.
- Hatipoğlu, Gözde:** Hekimin Görevi Kötüye Kullanma Suçu Bakımından Cezai Sorumluluğu, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.
- Kaygusuz, Serap:** “7406 Sayılı Kanun’un Sağlık Çalışanları Bakımından Getirdiği Yeni Düzenlemeler”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S. 53, Y. 14, Ankara 2023, s. 247-284.
- Onar, Sıddık Sami:** İdare Hukukunun Umumi Esasları C. III, 3. Baskı, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1966.
- Özalp, Nabi:** “Uygulamada Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat (CMK m. 141-144), TBB Dergisi, S. 145, Ankara 2019, s. 81-158.
- Özkıdık, Didem:** “Hekimin Mesleki Sorumluluk Sigortası”, Ankara Barosu Dergisi, S. 4, Ankara 2016, s. 243-268.
- Sağlam, Harun:** “Türk Hukukunda Kamu Görevlilerinin Kişisel Kusurlarından Kaynaklanan Zararlardan Dolayı İdarenin Sorumluluğu ve Kamu Görevlilerine Rücu Edilmesi”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2010.
- Sarıca, Ragıp:** “Hizmet Kusuru ve Karakterleri”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 15, S. 4, İstanbul 1949, s. 858-895.
- Söyler, Yasin:** “Yargıtay Kararları Işığında Kişisel Kusur”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 14, S. 2, Ankara 2010, s. 555-592.
- Yokuş Sevük, Handan:** “Görevi Kötüye Kullanma Suçu (TCK m. 257)”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 23, S. 39, Diyarbakır 2018, s. 257-316.